

*Ланецький Ярослав Віталійович,
студент гр. МД-12 ФСЕУ ХарPI НАДУ,
м. Харків*

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК НАПРЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ КРИЗИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку України відбувається процес трансформації її державної політики. Фактично мова йде про створення якісно нової соціально-економічної системи, що стала предметом дискусій серед багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених та провідних експертів.

Лібералізація – це один із шляхів вирішення завдань, які стоять сьогодні перед національною економікою. Надалі для проведення дослідження необхідно розглянути сутність даного явища.

Лібералізація економіки – це питання розширення економічної свободи, свободи економічної діяльності всіх суб'єктів господарювання будь-якої форми власності, зняття або зменшення політичних, юридичних і адміністративних обмежень приватної ініціативи. Останнім часом світова спільнота приділяє значну увагу питанню лібералізації економіки як складовій державної політики подолання кризи [1].

Дане питання не є суто економічним, а знаходиться в площині соціально-економічного та цивілізаційного розвитку країни. Світовий досвід суспільних перетворень свідчить, що збільшення економічної та політичної свободи зумовлює зростання добробуту.

Можна констатувати, що на сучасному етапі розвитку людства процес лібералізації економіки має ознаки глобальної світової тенденції, що охоплює все більше країн. І навіть за умов сучасної світової кризи уряди країн на зустрічі «G20» ще у листопаді 2008 р. відзначили, що реформи та кроки по виходу з кризи будуть успішні лише в тому випадку, якщо вони базуватимуться

на збереженні ринкових принципів, у тому числі принципу верховенства права, поваги до приватної власності, відкритості торговельних та інвестиційних ринків й ефективного регулювання фінансових систем. У меморандумі «G20» наголошувалося, що найбільш суттєвим є принцип збереження відмови від протекціонізму та застосування заходів, які стимулюють експорт [3]. Ці положення були підтверджені пізніше тезою, що "єдина впевнена основа для життєздатного глобального процвітання, що підвищується, для всіх – це відкрита світова економіка, заснована на ринкових принципах, ефективному регулюванні й сильних глобальних установах" [4].

Процес лібералізації економіки відкриває простір для дієвості механізмів ринкового регулювання, зменшення втручання держави в економіку. Основною функцією держави при цьому стає створення та збереження конкурентного середовища.

Лібералізація економіки являє собою процес ослаблення обмежень на здійснення ринкової діяльності і операцій. Він зачіпає, перш за все, вето на здійснення господарських операцій та ціноутворення. До завдань лібералізації економіки можна віднести також скорочення трансакційних витрат, посилення господарської підприємницької мотивації та легалізація «тіньової» діяльності.

Лібералізація економіки - явище, притаманне не лише країнам із перехідною економікою. Проте, при переході до ринку завдання економічної лібералізації більш глибокі й великі. Вони пов'язані не просто з ослабленням регулюючої функції держави, як це має місце в країнах з розвиненою ринковою економікою, а зі зміною самих принципів господарювання. Основними складовими даного процесу є:

- роздержавлення економіки, тобто ліквідація державної монополії на провадження господарської діяльності;
- ліквідація централізованого розподілу ресурсів;
- створення сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності.

Розмах і складність реалізації даних заходів вказують на необхідності поетапного проведення реформ. Їх темпи і масштаби залежать від особливостей господарської системи країни.

Основними напрямками лібералізації є: політичний, соціальний, законодавчий, економічний, що включає валютно-фінансовий, банківський, бюджетний, зовнішньоекономічний та інші напрямки, та дії виконавчої влади, уряду, регіональних еліт. Кожний з цих напрямів вкрай важливий, оскільки має свої характерні ознаки та особливості.

В аспекті економічної лібералізації заслуговує на увагу, передусім, всебічне сприяння розвитку підприємництва.

Україна успадкувала значною мірою монополізовану економіку, і, незважаючи на зусилля Антимонопольного комітету, рівень її монополізації і досі залишається достатньо високим. Найбільш монополізованими на регіональних ринках були і є ринки природних монополій, які займаються централізованим водопостачанням, теплопостачанням.

Антимонопольний комітет України виявив найбільшу кількість зловживань монопольним становищем у житлово-комунальному господарстві, на ринках паливно-енергетичного комплексу, транспорту та ін. Багато випадків недобросовісної конкуренції здійснювалось шляхом використання чужих рекламних матеріалів, позначень, упаковки тощо. За такі порушення Антимонопольний комітет накладає фінансові санкції, причому їх частка та величина поступово зростають[5].

Найпоширенішими порушеннями конкурентного середовища з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоуправління є надання окремим суб'єктам господарювання або їх групам пільг та інших переваг, які забезпечують їм привілейоване становище; заборона або перешкоджання створенню нових підприємств чи інших організаційно-правових форм діяльності підприємств; примушування суб'єктів господарювання до вступу в різні об'єднання.

Лібералізація економіки – це один із методів для розвитку вільного суспільства без кордонів і обмежень світогляду і вибору. Саме тому державна політика може сприяти даному процесу, що є основою для створення міцного громадянського суспільства, що є особливо актуальним в умовах подолання наслідків кризи в Україні. Це сприятиме реалізації демократичного врядування, що обов’язково сприятиме підвищенню стандартів життя пересічного громадянина як реального результату державної політики.

Список використаних джерел:

1. Илларионов А. Формула процветания [Электронный ресурс] / А. Илларионов. – Режим доступа : <http://www.cato.org>.
2. Ляпін Д. В. Лібералізація економіки та розвиток малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Д. В. Ляпін. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknteu_2009_5_8.pdf.
3. Doing business 2009. Country profile for Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.doingbusiness.org/documents/countryprofiles/ukr.pdf>.
4. The global plan for recovery and reform / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://g20.org/documents/finalcommunique.pdf>.
5. Мочерний С.В. Економічна теорія / С.В. Мочерний // К : В-во «Академія», 2010. –510 с.